

Петро КОСТЮЧОК

кандидат історичних наук,
доцент, професор кафедри етнології і археології,
Прикарпатський національний університет
імені Василя Стефаника
<https://orcid.org/0000-0001-8719-8723>

Лілія ЩЕРБІН

кандидатка історичних наук,
доцентка кафедри всесвітньої історії,
Прикарпатський національний університет імені Василя
Стефаника
<https://orcid.org/0000-0002-4456-6597>

КІМНАТА-МУЗЕЙ ГЕРОЯ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ ОЛЕГА ГРИНІШАКА

Ушанування та пам'ять про загиблих захисників та захисниць стали викликами під час російсько-української війни. Меморіальні практики, ініціативи місцевих громад, активістів і родин мають на меті увічнити героїв, створюють нові ритуали, традиції, маркують простори, зберігають пам'ять, увічнюють персоналії, демонструють шану та повагу до героїв, реконструюють їхнє життя та діяльність, допомагають пережити травму втрати, висловлюють жалобу. Попри новітні віртуальні форми комеморації (наприклад, мережеві мартирологи, меморіальні комплекси), поширеною практикою залишається музеефікація. Створення музеїв загиблих захисників / захисниць – комеморативна практика, яка зберігає пам'ять, передає історії життя та подвигу героїв / героїнь прийдешнім поколінням шляхом збирання, зберігання, дослідження, інтерпретацією експонатів.

У 2024 році в с. Назавизів Надвірнянської міської громади Надвірнянського району Івано-Франківської області батько загиблого Олега Гринішака Юрій створив кімнату-музей. Олег Гринішак (9 квітня 2002–25 жовтня 2023) був старшим солдатом 80-ї окремої десантно-штурмової Галицької бригади, мав позивні «Бабай», «Гуцул». Юнак загинув 25 жовтня 2023 року біля с. Кліщіївка Донецької області під час виконання бойового завдання. Військовослужбовця поховали 1 листопада 2023 року в с. Назавизів.

На фасаді Надвірнянського ліцею № 4, у якому навчався О. Гринішак, встановлено меморіальну дошку. На факультеті історії по-

літології і міжнародних відносин Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, на якому військовий був студентом спеціальності «Історія та археологія», зберігається його прапор, на стелі пам'яті розміщено його світлину.

Батько Олега Гринішака Юрій облаштував удома в його кімнати музей. Серед експонатів зібрано особисті речі військового: багато книг, ікони, прапори, форми, берці, рюкзаки, нагороди, фотографії, бронежилет і Святе Письмо, з яким він був до кінця. Ці матеріали розповідають про виховання та навчання, бойовий шлях О. Гринішака, його захоплення, самоосвіту, відображають світогляд, цінності, друзів, рідних та близьких людей. Родичі захисника очікують, що цей музей буде живою пам'яттю про нього, «пам'яттю в дії».

27 вересня 2024 року в Назавизівському лиціє відбулася презентація книги спогадів про О. Гринішака «Мій блиск проб'є темряву, моє світло розжене морок». Назва книги не випадкова; це його улюблена цитата з книги «Відьмак» Анджея Сапковського. Упорядкувала та збрала спогади побратимів, рідних, учителів, викладачів, друзів, односельчан журналістка С. Лелик. Презентація відбулась як вечір-спомин, присвячений О Гринішаку.

Значна частина особистих речей О. Гринішака була продемонстрована під час цього заходу. У книзі також є ілюстрації з кімнати-музею, створеної батьком у пам'ять про сина-захисника.

Сподіваємося, що створена кімната-музей О. Гринішака в с. Назавизів як персональна ініціатива на локальному рівні стане платформою для навчання молоді, комунікації, актуалізованим меморіальним проектом, функціонуватиме як місце пам'яті про патріотичного, відданого, сміливого, ідейного, відважного захисника, котрий віддав своє життя в боротьбі за Україну.

Джерела та література

1. Мій блиск проб'є темряву, моє світло розжене морок / за заг. ред. С. В. Лелик, Н. О. Струк. Київ : Світ Успіху, 2024. 96 с.